

تهیه‌کننده و مجری فوتبال ۱۲۰ در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

از کپی‌کاری عبور کرده‌ایم

محمدحسین سلطانی

خبرنگار

سال‌های اخیر در تاریخ تلویزیون را می‌توان سال‌های تغییر قلمداد کرد. کلیدوازه اصلی گفت‌وگو ما با پویا خسروی، تهیه‌کننده «فوتبال ۱۱۰» و حافظ کاظم‌زاده مجری این برنامه هم حول همین موضوع می‌گذرد. برای مخاطبانی که از فروردین ماه سال ۱۳۹۲ مخاطب

فوتبال ۱۲۰ شدند، اخبار تغییرات در سال ۱۴۰۲ چندان هم خوشایند نبود. فردوسی‌پور و تیم برنامه‌سازی‌اش که چند سالی می‌شد از شبکه سه و ۹۰ رفته بودند، حدود پنج سال پس از آن اتفاق، بار سفر را از شبکه ورزش بستند. اما این بار این رفتن با شکل قبل فرق می‌کند؛ فوتبال صد و بیستی‌ها خودشان نمی‌خواستند که در تلویزیون بمانند. این اتفاق برای مخاطب ده‌ساله فوتبال ۱۲۰ شوکی جدی بود. شوکی

که برای سازندگان فصل جدید این برنامه تبدیل به چالشی شد تا مخاطبان را نگه دارد. خسروی، تهیه‌کننده فوتبال ۱۲۰ این چالش را این طور روایت می‌کند: «واقعیت این است که رفتن یک تیم برنامه‌ساز از یک شبکه آن هم پس از حدود یک دهه فعالیت بیش از آنکه برای تیم جدید دشوار باشد برای شبکه سخت است؛ چراکه در چنین مواقعی فشارها بر دوش شبکه در انتخاب تیم جدید بسیار زیاد است و باید

خسروی مسئولیت را می‌پذیرد

داستان انتخاب خسروی و تیمش از چند وقت قبل‌تر از برنامه فوتبال ۱۲۰ آغاز می‌شود. خسروی در زمان بخش فوتبال ۱۲۰ طرحی را به شبکه ورزش ارائه می‌دهد که قرار است درباره فوتبال اروپا و «مکمل فوتبال ۱۱۰» باشد، با اتفاقات سال ۱۳۹۲ ناگهان نام خسروی هم به میان می‌آید تا به جای آنکه برنامه‌ای مکمل فوتبال ۱۲۰ را بسازد، خود این برنامه رابره‌عهده بگیرد. خسروی انتخابش را به عنوان تهیه‌کننده این برنامه اقدامی غیرمعمول می‌داند؛ «اینکه شبکه ورزش به‌طور ناگهانی تیمی جوان و نسبتاً کم‌تجربه را - در مقایسه با تیم قبلی- برای چنین برنامه‌ای انتخاب کند، اقدامی غیرمعمول در ساختار این سازمان است. ما پیش‌تر چند پروژه با این شبکه کار کرده بودیم، اما پذیرش این مسئولیت، بی‌شک کاری دشوار بود. به هرحال تیم قبلی، برنامه را به جایگاه ویژه‌ای رسانده بود و این موضوع، فشار مضاعفی بر ما وارد می‌کرد.» خسروی و تیم جوانش حالا مسئولیت برنامه را بر عهده گرفتند و چند ماه زمان داشتند تا برنامه جدید را با لایبلازوند، برنامه‌ای که

قرار نیست چندان هم جدید باشد. نظر سازمان این است که فوتبال ۱۲۰ چندان هم نباید تغییر کند. اگر هم قرار است تغییریاتی جدی اعمال شود این موضوع باید «درجاً» رخ دهد؛ «ما همان زمان که تصمیم گرفتیم برنامه را آغاز کنیم، تمایل زیادی داشتیم تا برخی چهارچوب‌ها را تغییر دهیم، اما این چهارچوب‌ها در ذهن مخاطب تثبیت شده‌اند و بسیار دشوار است چیزی جدید به آن‌ها اضافه کنیم.» تیم جدید فوتبال ۱۲۰ با این پیش‌فرض شروع به کار کرد اما هنوز یک مشکل وجود داشت. معلوم نبود قرار است چه‌کسی روبروی دوربین بنشیند. انتخاب اسمی که بتواند در چهارچوب و ساختار فوتبال ۱۲۰ قرار بگیرد، از پیچیده‌ترین چالش‌های خسروی بود. می‌توان گفت تجربه مینافی چشمان بسیاری را از پذیرش این مسئولیت ترسانده بود. با این حال، خسروی می‌گوید کاظم‌زاده انتخاب اول او بوده. کسی که مخاطبان برنامه‌های فوتبالی او را به رنگوبی در برنامه ورزشگاه شبکه پنج می‌شناختند اما کاظم‌زاده برای پذیرش این مسئولیت یک

چالش جدی دارد. او هنوز مجری برنامه دیگری در تلویزیون است و بین برنامه‌های جدید و پرریسک و برنامه‌ای که در آن تثبیت شده باید یکی را انتخاب کند، کاظم‌زاده از این چالش‌ها می‌گوید: «گرنی‌هایی وجود داشت و دشواری‌های خاص خودش را هم برای من داشت؛ از چند منظر. یکی اینکه من پیش‌تر به‌طور جدی وارد حوزه فوتبال داخلی شده بودم و در برنامه «ورزشگاه» حضور داشتم. فوتبال اروپا و جذابیت‌هایش همیشه برای من اولویت داشت، اما ورود حرفه‌ای به اجرای آن نداشتیم. این یک چالش جدید برای من محسوب می‌شد. زمانی که این پیشنهاد مطرح شد، برنامه «ورزشگاه» را روی آنتن داشتیم، اما این پیشنهاد بسیار مهم بود؛ چراکه «فوتبال ۱۲۰» از زمان شکل‌گیری‌اش تاکنون برنامه بسیار ارزشمندی بوده است.» مدل اجرای کاظم‌زاده در برنامه ورزشگاه اصلا شبیه به اجرای مجریان سابق فوتبال ۱۲۰ نیست، حالا این کاظم‌زاده است که برای تغییر در فوتبال ۱۲۰ باید تغییر کند؛ «بزرگ‌ترین چالش این بود که اجراء در حوزه فوتبال داخلی

با اجراء در حوزه فوتبال اروپا کاملاً متفاوت است. این را من در چهار، پنج برنامه اول کاملاً متوجه شدم. اولاًجایی برای نقد در اینجا وجود ندارد و دوم اینکه مخاطب این برنامه متفاوت است. بنابراین، باید سعی می‌کردم فرم دیگری را اجرا را به کار ببرم. مثلاً اینجامی‌توانی خیلی آرام و با ممانت صحبت کنی، بلکه باید هیجان بیشتری در کلامت باشد و حتی از کلمات و اصطلاحات متفاوتی استفاده کنی. بعد از چهار، پنج هفته به قالب کلی رسیدیم.» چهار پنج هفته‌ای که کاظم‌زاده از آن صحبت می‌کند به این سادگی‌ها هم نگذشته. در هفته‌های ابتدایی، فوتبال ۱۲۰ جدید مورد انتقادات جدی قرار گرفت، خسروی این فضا را این‌طور توصیف می‌کند: «همین حال‌ها هم این فشار را حس می‌کنیم. می‌گویند اصلاً کسی برنامه را نمی‌بیند. از همان ابتدای گفتند که چون آقای فردوسی‌پور حضور ندارند، برنامه کیفیت سابق را ندارد و دیگر به درد نمی‌خورد. از همان اول، حجم زیادی از انتقادات و... را دریافت می‌کردیم.»

بسیار باهوش و نکته‌سنج است. ما سعی کرده‌ایم با این روش، حواشی احتمالی را کم کنیم و او را با خود همراه سازیم. به هرحال مخاطب نظرات خودش را دارد و گاهی اوقات به خاطر نبودن فلان مجری موردانتقاد قرار می‌گیریم. می‌دانم که مردم به او علاقه داشتند، اما از مخاطبان خواهش می‌کنم ما را با عملکرمان بسنجند و به اندازه خودمان به ما نمره بدهند. هر نقدی هم که دارند، با ما در میان بگذارند. واقعاً از نقدهای سازنده استقبال می‌کنم؛ چراکه به ما کمک می‌کنند. در ابتدای فصل گذشته، نقد تندوتیزی به برنامه شد و گفته شد فلان آیتم داندلود شده است. منتقد نتوانست جلوی خودش را بگیرد و گفت دکور برنامه قشنگ است و فلان آیتم خوب بود و... اما سه، چهار ایراد اساسی هم به ما گرفت، درحالی‌که متوجه نشده بود آن آیتم داندلودی نبوده است.»

او آنجاکه صداوسیما آمار مشخصی از بازدید را به مخاطبان و صاحبان برنامه نمی‌دهد، خسروی و تیمش برای سنجش بازدید مخاطبان به رصد پلتفرم‌های مجازی برای بررسی برنامه‌شان روی آوردند: «ما در تیم روابط عمومی و محتوایی، بخشی مخصوص برای رصد نظرات مخاطبان در شبکه‌های اجتماعی داریم، به عنوان مثال آیتم «لژیونرها» از پربازدیدترین آیتم‌های ما در فضای مجازی است، همچنین آیتم دیگری به نام «داستان یک بازی» داریم که با تدوین غیرخطی، روایتگر اتفاقات یک مسابقه بزرگ فوتبال است و موردتوجه مخاطبان قرار گرفته است. با گذر زمان و در انتهای هرسال، به آماری نزدیک به واقعیت از محبوبیت هر آیتم دست می‌یابیم و این به ما کمک می‌کند براساس نیاز و استقبال مخاطب، آیتم‌های برنامه را تغییر دهیم.»

ایده‌هایی دارید که وقتی به مدیوم تلویزیون منتقل می‌شوند، مشخص می‌شود یا مدیوم‌های دیگر، مثل ویدئوکتست‌های ویوتیوب متفاوتند. ما حتی بزرگ‌ترین ویدئوکتست‌های فوتبالی را هم به عنوان نمونه آوردیم، اما دیدیم چرامخاطب پس می‌زند؟ چرا اصلاً شبیه‌مان ویدئوکتست‌هایشان نمی‌شود؟ دیدیم جواب نمی‌دهد. شما نمی‌توانید ۱۰ سال تجربه ساخت یک برنامه را در یک بازه سه‌ماهه یا حتی یک هفته‌ای به بیننده منتقل کنید و بگویید این بهتر است. بالاین حال تمام تلاش‌مان را کردیم که ببینیم کجا می‌توانیم مخاطب را جذب کنیم.»

با گذشت زمان ما بازخوردها نسبت به حواشی کمتر شد و خود برنامه بیشتر مورد قضاوت قرار گرفت. گروه‌های هولبگانی فوتبال که با فوتبال ۱۲۰ قبلی ارتباط برقرار کرده بودند حالا و پس از خوابیدن حجم انتقادها متوجه نکات برجسته‌ای از این برنامه شدند. درکنار قسمت‌های فوتبال ۱۲۰ جدید، ادعای مهمی توسط سازندگان این برنامه مطرح می‌شد و آن هم تألیفی بودن بخش‌های اصلی این برنامه بود؛ «آیتم‌های ما داندلودی نیستند و سعی می‌کنیم همه را «تألیفی» بسازیم و این موضوع برای مخاطب قابل توجه بوده است. شاید برخی بگویند این موضوع تکراری است، اما حداقل ادعای ما این است که کار تألیفی انجام می‌دهیم و آیتم‌هایمان پژوهش جدی‌ای را پشت سر گذاشته‌اند. آیتم‌های تحلیلی ما توسط تحلیلگران مطرح ایران انجام می‌شود و متن آن را نویسندگان ما می‌نویسند. از این بابت خوشحالم که هیچ چیزی را داندلود نمی‌کنیم، زیرا مخاطب ما به اطلاعات به‌روز دسترسی سریع‌تری دارد و ارائه دادن اتفاقات هفته از طریق داندلود از یک سایت بی‌معناست. مخاطب ما

خاص بود. این فضا و به‌خصوص نقد بی‌پرده و بدون تعارف برایم بسیار جذاب است و شخصیت اجرایی من در تلویزیون بر این اساس شکل گرفت. حتی پیش‌تر، در رادیو و برنامه «از سوال چه خبر»، شخصیتی با همین ویژگی‌ها برای خود ایجاد کردم و برنامه مورد اقبال عموم قرار گرفت؛ به‌گونه‌ای که چنین هویتی برای حافظ کاظم‌زاده به عنوان یک مجری شکل گرفت. اما این که از آن فضا به فضای روایت و گزارشگری در «فوتبال ۱۲۰» منتقل شدم، چالش خاصی بود. تلاش داریم که روایت متفاوتی از فوتبال اروپا ارائه کنیم. زیرا رسانه‌های مختلف به‌قدری در دسترسند که تا پنجشنبه و زمان بخش برنامه، بسیاری از اتفاقات و مخاطبان دیده‌اند و از آن‌ها مطلعند. مخاطبان حرفه‌ای فوتبال اروپا نیز پیش‌تر این اطلاعات و آمارها را از منابع دیگر دریافت کرده‌اند. بنابراین، اگر ما بخواهیم همان موارد را دوباره تکرار کنیم، برنامه‌ای کسل‌کننده و خسته‌کننده خواهد بود. پس برای اینکه برنامه حوصله‌سپر نشود، باید هنر اجرای ما به‌گونه‌ای باشد که بخشی از آن شامل اطلاعات و بخشی دیگر شامل هنر روایتگری باشد. در اینجا هدف این است که اطلاعات را در بستری روایتی به مخاطب منتقل کنیم، به‌گونه‌ای که اطلاعات به‌صورت بسته‌بندی شده به او ارائه شود. این کار واقعاً چالش‌برانگیز است.»

با گذشت چند قسمت از برنامه حالا کاظم‌زاده در برنامه جا افتاده و بعد از گذشت چند هفته او هم متوجه کم‌وکیف مشکلات برنامه شده بود اما مشکلات فوتبال ۱۲۰ جدید هنوز به جای کار داشت. خسروی هم در شرح این وضعیت می‌گوید: «ما خودمان در این مدت بسیار آزمون وخطا کرده‌ایم. در ابتدا وقتی قسمت‌های اول را تولید کردیم، شما

البته تمام این فشارها را هم نمی‌شود غرض‌ورزانه دانست، فوتبال ۱۲۰ جدید به‌شکلی واضح در حال آزمون و خطا بود. آیتم‌هایی که به برنامه اضافه شدند، نمی‌گرفتند. از طرفی انتظار مخاطب این بود که تیم جدید و جوان برنامه‌ساز بهتر یا حداقل در سطح قبلی‌ها کار را پیش ببرد. فشارها هم در نهایت جلوی دوربین و در اجرای کاظم‌زاده خودش را نشان داد: «مجری ما هم در ابتدا تحت فشار زیادی بود. شما اگر صفحه اینستاگرام ما را بساز می‌کردید، متوجه می‌شدید که ما به‌شدت در حال دریافت بازخورد‌های منفی بودیم؛ من حتی خودم هم ناسزا می‌شنیدیم. برخی می‌گفتند «فلانی برنامه را تصاحب کرده و دارد از بین می‌برد»، درحالی‌که من نقش اجرایی خاصی نداشتم. از روز اول هم قاعده این بود که به هر کسی که در حوزه ورزش زحمت کشیده، احترام بگذاریم. من آمده بودم که با هماهنگی شبکه از تیم قبلی اجازه بگیرم و برنامه را ادامه دهم؛ اما گویا انتظار ناسزاگویی داشتند! فشار زیادی بر همه ما بود. حالا متوجه شدم که بازیکنان فوتبال وقتی می‌گویند «فشار عصبی روی ماست» چه می‌کنند؛ چون هر بار که صفحه اینستاگرام را باز می‌کردم، با تهدیدها مواجه می‌شدم. از طرفی حافظ کاظم‌زاده هم در مقابل این همه فشار نمی‌توانست به‌خوبی مقابل دوربین ظاهر شود، خصوصاً وقتی این فشارها هدایت شده به نظر می‌رسید.»

کاظم‌زاده که در ورزشگاه توانسته بود خودش را به عنوان فردی مطالبه‌گر جا بیندازد، حالا در فوتبال ۱۲۰ مورد مطالبه‌جدی از همه طرف‌ها قرار گرفت: «فضایی که در ورزشگاه نقش مهمی داشت؛ «مطالبه‌گری»، «نقد»، «بررسی» و «تحلیل» و مهم‌تر از همه، گفت‌وگو و بحث درمورد یک موضوع

مخاطب به فوتبال ۱۲۰ برمی‌گردد

اواخر سال ۱۳۹۲ تلویزیون آماری را منتشر می‌کند که مخاطبان فصل جدید فوتبال ۱۲۰ نسبت به فصل قبلی آن بیشتر شده است. فصل آخری که از فوتبال ۱۲۰ پخش شد با آمار ۸ درصدی پایانی ناامیدکننده داشت اما فصل جدید این برنامه رشدی ۵ درصدی را تجربه کرد و به مخاطب ۱۳ درصدی رسید و فوتبال ۱۲۰ در میان ۱۰ برنامه پر مخاطب سیما قرار گرفت. رشد مخاطب در فصل جدید فوتبال ۱۲۰، مدیران تلویزیون را متقاعد کرد تا فصل بعد هم به دست همین تیم سپرده شود. با گذشت چند ماه از پخش فصل جدید فوتبال ۱۲۰، هنوز آماری از فصل جدید این برنامه منتشر نشده، با این حال فوتبال ۱۲۰ هنوز هم در میان ۱۰ برنامه پربازدید تلویزیون شناخته می‌شود. البته فوتبال ۱۲۰ چالشی جدی را هم با خود به همراه دارد. خسروی در این بین هنوز در تلاش است آمار دقیق مخاطبان برنامه را به دست بیاورد؛ «ما هیچ بخش تخصصی‌ای در فوتبال داخلی نداریم و نمی‌توانیم میهمان خاصی دعوت کنیم یا به اقتضای شرایط برنامه تغییریاتی ایجاد کنیم. بعد می‌بینید که در ۱۰ برنامه برتر سیمای ملی قرار می‌گیریم. این برای برنامه‌ای که محتوای فوتبال خارجی دارد، امری بسیار دشوار است. برنامه‌های محتوایی فوتبال داخلی به دلیل طرفدار بودن تیم‌های بزرگ داخلی، همیشه پرمخاطبند؛ اما وقتی در مورد فوتبال اروپا صحبت می‌کنیم، شرایط

باید با دقت عمل کنیم.» یکی از ایده‌هایی که برای بهبود عملکرد فوتبال ۱۲۰ مطرح شد، رفتن این برنامه در حالت تک‌گویی به سمت گفت‌وگو است اما به این دلیل که فوتبال ۱۲۰ نمی‌خواهد از مدل گذشتنه آن فاصله بگیرد، عطای گفت‌وگومحور شدن را به لقایش بخشیده. با این حال اهالی فوتبال ۱۲۰ دنبال اجرای طرحی‌اند تا بتوانند با کارشناسان بیشتری صحبت کنند. البته این موضوع هم چالش‌های خود را دارد؛ «اگر بخواهیم از کارشناسان داخلی استفاده کنیم، ممکن است برخی مخاطبان به خاطر تعصبات تیمی به آنها واکنش منفی نشان دهند، به عنوان مثال اگر کارشناس پرسپولیسی باشد، ممکن است استقلالی‌ها را انتقاد کنند و برعکس. به همین دلیل از کارشناسان خارجی بیشتر استفاده می‌کنیم. این کار هم برای مخاطب جذاب‌تر است و هم از بروز برخی حواشی جلوگیری می‌کند. ما حتی با الکس نوری که در برنامه چندین بار حضور داشت، قصد داریم در صورت امکان به‌طور ثابت همکاری کنیم؛ اما باز هم باید بوجه لازم برای این بخش تأمین شود.»

با این حال فصل جدید فوتبال ۱۲۰، مانند فصل قبل با شیوه‌ای محتاطانه و کم‌ریسک جلو می‌رود؛ ترفندی که حتی در اعمال تغییرات در برنامه هم مشهود است. خسروی با اذعان نسبت به اجرای این روش از برنامه‌های